



BNA Gebouw van het Jaar 2011 Regio Zuid Juryrapport

ALGEMEEN

Met enthousiasme heeft de jury de inzendingen bestudeerd van de regio Zuid. Het aantal van 57 inzendingen betekent wederom een daling ten opzichte van het vorige jaar, wat ongetwijfeld het gevolg is van de recessie.

De jury was zich er terdege van bewust dat deze BNA prijs zowel een voorbeeldfunctie moet hebben voor de regio als voor de architectengemeenschap. Bovenal heeft de jury gekeken naar vakmanschap. Die komt tot uiting in stedenbouwkundige inpassing, conceptuele kracht, consistentie op alle schaalniveaus, materialisering en detaillering. Ook maatschappelijke relevantie vond de jury van belang, hoewel daarbij vooral de opdrachtgever een doorslaggevende rol heeft.

Daarbovenop was de jury op zoek naar een gebouw met een 'wauw-factor', waarbij beheersing van alle vaardigheden leidt tot een onverwacht en fascinerend resultaat. Niet het gejaag van hip sprak de jury aan, maar projecten die de tand des tijds kunnen doorstaan.

In vergelijking met vorige jaren zijn de spelregels licht gewijzigd. Maximaal drie nominaties kon de jury voordragen, waaronder de winnaar. Voor het

eerst was het mogelijk om daarnaast drie eervolle vermeldingen uit te delen.

Het viel de jury op dat de inzendingen erg verschillen in kwaliteit. Een groot deel van de projecten bevindt zich in de categorie 'keurig gedaan', 'gewoon goed vakmanschap', wat de jury zeker waardeert. Maar voor een prijs is meer nodig dan 'gewoon goed'.

Hoewel bij de inzendingen de grotere en complexe opgaven – van complete woonwijken tot grootschalige, multifunctionele gebouwen – lijken af te nemen, zijn wel urgente, actuele opgaven aanwezig. Een aantal projecten bevindt zich in de categorie transformatie en hergebruik. Daarbij zijn kantoorgebouwen veranderd in studentenhuysvesting, is een complete arbeiderswoonwijk geschikt gemaakt voor royaler wonen in een krimpregio en is een bestaand stadhuis op intelligente en sympathieke wijze aangepast aan de eisen van deze tijd. Ook het bouwen van betaalbare starterswoningen, met buitenruimte en inpandig parkeren, en van vakmanschap getuigende bedrijfsgebouwen op een snelweglocatie getuigen van maatschappelijke betrokkenheid. De zorgvuldige revitalisatie en verdichtingsoperatie van het stadscentrum in Deurne spreekt van moed en stedenbouwkundig



vakmanschap. De verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan deze actuele, maatschappelijke problematiek, waardeert de jury zeer.

Uiteindelijk zijn op basis van architectonische kwaliteit tien projecten uitgekozen om te bezoeken. Sommige projecten bleven de jury bij bezoek overtuigen, andere vielen af, omdat de van te voren gerezen twijfels niet werden weggenomen, omdat de ruimtelijke inpassing tegenviel of sprake was van een teveel aan vormen en middelen, wat ten koste gaat van helderheid of een delicaat monument. Vijf gebouwen spraken de jury dermate aan, dat ze voor een nominatie of eervolle vermelding in aanmerking komen. Uiteindelijk zijn drie nominaties en twee eervolle vermeldingen toegekend. Van de drie nominaties hebben twee een dusdanig hoge kwaliteit, dat ze in principe beide voor de regioprijs in aanmerking komen.

Het was dan ook een 'fotofinish', waarbij de nummers een en twee met minimaal verschil de eindlijn zijn gepasseerd. De een superiorigineel en nog niet eerder gezien, de ander een voorbeeldige uitbreiding van een serie waarmee het bureau – terecht – al meerdere prijzen heeft gekregen. Beide projecten bevinden zich in het buitengebied en zijn zowel van landschappelijk belang als een opsteker in crisistijd, omdat ze laten zien dat kwaliteit en verrassende en zorgvuldige architectuur niet per se samenhangen met grote sommen geld. Bij de winnaar is de jury onder de indruk van de onconventionele ingreep, van de grote mate van zorgvuldigheid en van het lef om vast te houden aan een goed en oorspronkelijk idee. Het heeft de jury aangenaam verrast dat de architect het vraagstuk op zo'n pure manier heeft benaderd, en opgelost, zonder in de val te trappen van historische verwijzing of van Calatrava-achtig spierballenvertoon. Door de geraffineerde oplossing heeft het oud-Hollandse cultuurlandschap een nieuwe betekenis en een andere belevenis gekregen.

WINNAAR BNA GEBOUW VAN HET JAAR 2011 REGIO ZUID

**Loopgraafbrug voor Fort de Roovere, Halsteren
Architectenbureau: RO&AD architecten, Bergen**

op Zoom

Projectarchitecten: Ro Koster, Ad Kil

'Grote klasse', 'superverrassend', 'hoe verzin je het'. Vanaf het eerste moment dat de jury de afbeeldingen van de Loopgraafbrug zag, tot en met het laatste juryberaad was het gejubel niet van de lucht. Het getuigt van lef, beheersing en inlevingsvermogen, aldus de jury, om zo minimaal in het landschap in te grijpen, met zo'n krachtig resultaat.

De Loopgraafbrug is een onzichtbare, doorwaadbare plek, waarbij een voetgangersbrug zich vanaf een zandwal als trap naar beneden begeeft om als wandelpad onder waterniveau de overkant te bereiken. De robuuste hardhouten materialisering past prachtig in de omgeving van zand en bomen.

Ingenieus hebben de architecten de twee doeleinden van de ingreep gecombineerd. De brug versterkt de toegankelijkheid van het in ere herstelde fort- en zandwallandschap en draagt op eigenzinnige manier bij aan de maatschappelijke opgave om de recreatieve kant van de natuur te versterken. Daarbij vervult de brug een vanzelfsprekende, educatieve functie. Door zijn spel met waterniveaus, dat zowel voor mensen op de brug als daarbuiten een tintelende ervaring oplevert, zorgt de brug niet alleen voor bewustwording van dit specifieke cultuurhistorische landschap, maar biedt het ook een verrassende kijk op een oer-Hollands thema. Kortom, een origineel en fascinerend bouwwerk, waarin alle vaardigheden van het vak op intelligente en slimme manier bij elkaar komen.

NOMINATIES

**Schoorstenenhuis, Bosschenhoofd
Architectenbureau: Onix, Groningen
Projectarchitect: Haiko Meijer**

Alleen al voor het eigen genoegen wilde de jury dit fascinerende, archetypische woonhuis bezoeken. In het echt overtrof het huis de verwachtingen. 'Een spannende sculptuur, die zich met zijn bescheiden idioom vlekkeloos naar het landschap voegt', vond de jury. 'Een Onix pur sang'. En: 'wat niveau betreft vergelijkbaar met het Utzon huis op Majorca.'



De opdrachtgevers wilden de haard als uitgangspunt van hun huis. Die wens komt terug in een verrassend spel met volumes, waarbij de vier schoorstenen het karakter van het huis grotendeels bepalen. De architectonische exercitie boeit over tien jaar nog en klopt op alle schaalvelden, volgens de jury. Het huis ligt perfect in zijn omgeving, optimaal gebruikmakend van het uitzicht. De robuuste materialisering van zowel de wanden binnen en buiten als het zadeldak past mooi bij de bomen en de velden en versterkt de sculpturale uitstraling. Het interieur, dat op de begane grond uit een ruimte bestaat, heeft dankzij een hoogteverschil en een uitgekiende plaatsing van de ramen zowel introverte als extraverte sferen en verschillende interacties met het landschap. Ook de bijzondere details, zoals de streep licht die via een spiegel in de schoorsteen binnen valt, maakten indruk.

Zo ziet waar vakmanschap eruit, aldus de jury. Bovendien laat dit huis overtuigend zien dat in een landelijk gebied passend gebouwd kan worden.

MBO Gilde Opleidingen, Venray
Architectenbureau: BRTArchitecten, Alkmaar
Projectarchitect: Erik van Wel

Dit kloeke, naar alle kanten uitstulpende, knalrode schoolgebouw past in zijn industriële voorkomen op zijn plek – een bedrijventerrein in Venray. Maar het geheim schuilt in het interieur. Dat heeft een verrassende en heldere ruimtelijkheid, met de intimiteit van een meubel, waar het licht royaal binnenstroomt.

De school voor twee onderwijssectoren uit het middelbaar beroepsonderwijs is opgezet als een open studielandschap, waar twee routes architecturales moeiteloos doorheen bewegen. In het hart van het gebouw komen de routes bij elkaar in een gebouwhoge vide, opgezet als trap met enorme treden. De verkeersruimten zijn vloeiend verbonden met een diversiteit aan plekken om zelfstandig te leren en te werken - op de traptreden, in de open patio's en de werkhuisjes langs de vide, en in spannende holtes in de uitstulpingen van het gebouw. De theorie- en vaklokalen liggen langs de randen van het gebouw.

Het schoolgebouw past volgens de jury als een jas

bij zowel de leerlingen als de onderwijsvisie. Stedenbouwkundige ingreep, gebouw en interieur komen voort uit eenzelfde gebaar en de aandacht voor afwerking en detaillering is hoog. Enige twijfel heeft de jury bij de blobachtige buitenkant. Hopelijk boeit die over vijf jaar nog.

EERVOLLE VERMELDINGEN

Villa Rotonda, Goirle
Architectenbureau: Bedaux de Brouwer architecten, Goirle
Projectarchitecten: Pieter Bedaux, Thomas Bedaux

Villa Rotonda is een liefdevolle interpretatie van een archetypisch woonhuis, die zich moeiteloos voegt in het traditionele Bedaux-repertoire, vindt de jury. De villa staat aan een drukke rotonde, waar het bestemmingsplan een zadeldak voorschreef. Dit voor het idioom van Bedaux weerbarstige element, heeft geleid tot een tot de essentie gereduceerd, bijna abstract oerhuis: een kubistische, minimalistische compositie in grijze, ambachtelijke baksteen met een antraciet dak en ranke schoorstenen aan weerskanten. Vooruitgeschoven muren rond een waterpartij zorgen voor privacy en weren verkeerslawaaï. Binnen heeft het huis een beheerste, rustige plattegrond met ruime vertrekken, die zich openen naar de tuinkant.

Bij zoveel beheersing en finesse, vindt de jury het jammer dat de compositie op een aantal plekken – richting tuin en richting carport – vertroebelt en de garage het huis een defensieve uitstraling geeft. Dat doet niet af aan de beeldschone details, zoals de grote ramen in de muren op de twee belangrijkste zichtassen. En het afwerkingsniveau is jaloersmakend hoog.

Brandweerpost, Teteringen
Architectenbureau: Grosfeld van der Velde Architecten, Breda
Projectarchitect: Bart van der Velde

Een elegant paviljoen in het plantsoen, vindt de jury van deze alzijdige brandweerpost voor de vrijwillige brandweer. Hoewel de plek discussie oproep (ooit de rand van de stad, nu midden in een woonwijk), past de half opgetilde brandweerpost qua structuur,



textuur en materialisering goed in zijn omgeving. De ligging is zeer zorgvuldig, met leslokaal en kantoren georiënteerd op uitzicht en groen en de industriële hal georiënteerd op het wegpatroon. Daarbij zorgen de houten bekleding en grote glazen gevels voor onderscheid tussen het utilitaire gebouw en de bakstenen villa's rondom.

Het interieur is eenvoudig, een leslokaal met een paar kantoren en een industriële hal, en heeft een aantal verrassend mooie details, zoals ragfijne lichtarmaturen en de van buiten naar binnen op het plafond doorlopende houten bekleding.

Vanwege de consistentie, de kracht en de eenvoud waarmee de brandweerpost zich in het plantsoen presenteert, verdient het gebouw volgens de jury een eervolle vermelding.

JURY REGIO ZUID

Dorte Kristensen – atelier PRO architecten
(voorzitter)

Jelle de Jong – Jelle de Jong architecten

Jaap Modder – Voorzitter Stadsregio Arnhem
Nijmegen

Ellen Peper – Directeur Twynstra Gudde

Gerhard Simonetti – Jorissen Simonetti architecten

Jurysecretaris en auteur juryrapport

Marina de Vries – Zelfstandig journalist